

Департамент міжнародної технічної
допомоги, інноваційного розвитку
та зовнішніх зносин
Луганської ОДА

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УЧАСТІ У ГРАНТОВИХ ПРОГРАМАХ

Загальна інформація щодо здобуття грантів

Гранти є найбільш поширеною формою фінансування проектів донорськими організаціями.

Донори – це міжнародні організації, державні установи, комерційні структури, громадські некомерційні організації (релігійні, наукові тощо), приватні благодійні фонди або приватні особи, що надають громадянам та організаціям на некомерційній безповоротній основі необхідні додаткові ресурси різного виду, на цілі, які спрямовані в цілому на благо усього суспільства.

Класифікація донорів

За джерелом капіталу:

- міждержавні організації;
- урядові донори;
- суспільні донори;
- приватні донори;
- корпоративні донори.

За видами допомоги:

- надання грантів;
- виділення стипендій на навчання;
- здійснення експертної (консультативної) допомоги;
- надання технології, обладнання, тощо.

За сферою інтересів:

- *вузькоспеціалізовані* (здійснюють підтримку в чітко визначених сферах діяльності, наприклад, Всесвітній фонд боротьби зі СНІДом, Глобальний екологічний фонд);
- *універсальні* (пріоритетами діяльності яких є різноманітні суспільні проблеми).

Зупинимось докладніше на групах міжнародних донорів, які доступні для здобувачів з України.

Міждержавні організації. До цієї групи донорів належать установи Організації Об'єднаних Націй (Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН), ЮНІСЕФ, Світовий банк, Проект «Місцевий розвиток орієнтований на громаду (СВА), тощо) та Європейського Союзу (Європейська комісія, Рада Європи, ОБСЄ).

Урядові донори. Це можуть бути грантові програми окремих закордонних органів влади (Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), Канадське агентство міжнародного розвитку (CIDA), Шведське агентство з питань міжнародної співпраці та розвитку (SIDA) та ін.), або посольств іноземних держав в Україні (США, ФРН, Норвегії тощо).

Суспільні донори можуть бути як національними (наприклад німецькі фонди політичних партій – Фонд К.Аденаура, Фонд Ф.Наумана та ін.) так і міжнародними (наприклад PHARE- Програма демократії, Міжнародний Вишеградський фонд). Вони будуються відповідно на фінансових надходжень з однієї або декількох країн та зобов'язані звітувати перед тими на чиї гроші вони існують.

Приватні донори. До цієї категорії належать донори різного обсягу і характеру діяльності – від таких великих міжнародних організацій, як міжнародний фонд «Відродження» Дж.Сороса та Фонд Рокфеллера до невеликих сімейних фондів Фонд Кнута і Аліси Валенбергів, Фонд Раскоба заохочення католицької діяльності).

Корпоративні донори реалізують програми соціальної відповідальності великих компаній (Компанія «Монсанто», Інститут нетрадиційного газу компанії «Шелл»).

Існують і інші види класифікацій донорів, але для нашого розгляду достатньо вищевказаних.

Найпоширенішим джерелом додаткових ресурсів неприбуткових організацій та соціально-значущих проектів, є благодійні фонди, які, в свою чергу, надають допомогу у вигляді грантів.

Фондами можуть бути державні установи різних країн, міжнародні організації, приватні благодійні фонди, комерційні структури, релігійні, наукові та інші громадські некомерційні організації, які володіють первинним капіталом (або вкладом), та надають підтримку або допомогу в благодійній, освітній, культурній, релігійній та інших видах діяльності, що приносить користь громадськості, та фінансує в першу чергу інші некомерційні організації.

Гранти надаються за результатами грантових програм-конкурсів, що оголошуються для неприбуткових організацій, під час яких проект повинен пройти процедуру подання заявки на отримання гранту, і, у випадку перемоги в конкурсі - отримати кошти (допомогу).

Існує декілька визначень поняття "грант":

1. Грант (англ. "grant" - дар, дотація, стипендія) - це цільова фінансова дотація, що надається вченим на проведення наукових досліджень.
2. Грант - це безоплатна цільова субсидія, що надається на конкурсній основі організації, ініціативній групі або індивідуальній особі для реалізації заявленого проекту в тій чи іншій сфері діяльності.
3. Грант - благодійний внесок або цільове пожертвування, надане фізичними і юридичними особами в грошовій і натуральній формах.
4. Грант - кошти, безоплатно передані дарувальником (фондом, корпорацією, урядовим закладом або приватною особою) некомерційній організації або приватній особі для виконання конкретної роботи.

5. Грант - кошти, техніка або інші ресурси, що безповоротно передається донором (фондом, корпорацією, державною установою або приватною особою) некомерційній організації або приватній особі для виконання конкретної роботи.

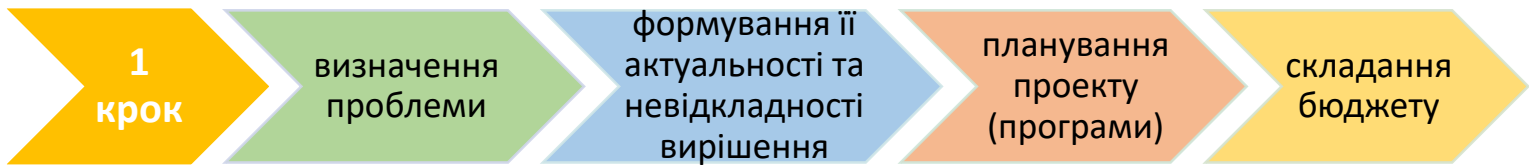
На відміну від позики грант не треба повертати.

Слід зазначити ще, що в проектній діяльності та роботі з пошуку грантових програм виділяють ще також **гранти для бізнесу** – допомога бізнесу у залученні коштів на розвиток власної справи, консультації, зустрічі, експертні оцінки, пошук можливостей фінансування та робота з грантовими заявками із залученням відповідних експертів.

З точки зору періодичності проведення грантові програми поділяються на:

- разові конкурси - програми грантів, які проводяться фондами один раз (як правило, вони спрямовані на досягнення певних цілей і завдань);
- циклічні конкурси - програми грантів, які повторюються через певні проміжки часу - один-два рази на рік;
- постійні конкурси - програми грантів, які не мають певних термінів подання заявок на фінансування. Проекти розглядаються за фактом їх надходження.

З чого починати роботу, пошук грантових програм

Спочатку необхідно абсолютно чітко визначити, для чого, для досягнення якої мети або вирішення якої проблеми потрібні кошти. Потім, що конкретно необхідно (гроші, приміщення, майно, послуги). Де ці кошти знаходяться, або, іншими словами, у кого їх можна попросити і як це зробити таким чином, щоб досягти успіху.

Починати грантову діяльність краще за все з участі у не дуже значних за обсягом фінансування грантових конкурсах. Умовно можна планувати свою роботу за такою схемою:

- регіональні або місцеві грантові програми;
- гранти при посольствах;
- спеціальні програми «малих грантів»;
- спільні програми в рамках Євросоюзу.

Для того щоб взяти участь у грантовій програмі треба знайти відкриті грантові конкурси, що відповідають напрямку діяльності вашої організації. Для цього треба провести моніторинг сайтів відповідних організацій, які узагальнюють та актуалізують грантові конкурси, в яких можна взяти участь в даний час: умови участі, сума гранту, кінцевий термін подання заявки, аплікаційні форми і т.д.

Визначившись із переліком найбільш прийнятних для підтримки вашого проекту донорів, необхідно докладно ознайомитись з умовами надання ними фінансової допомоги. Щоб запобігти ситуації, коли проект може бути відхилено через недотримання формальних вимог, перед написанням заявки треба уважно вивчити особливості грантових конкурсів, особливу увагу приділяючи наведеним нижче характеристикам:

- **географія конкурсу** (грантодавець може оголосити конкурс для певних регіонів України);
- **тип одержувачів грантів** (органи самоврядування, громадські об'єднання, вищі навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, освіти, соціального захисту, засоби масової інформації, ініціативні групи тощо);
- **пріоритети конкурсу** (напрями надання допомоги конкретизуються у пріоритетах конкретних конкурсів);
- **терміни подання заявки та підведення підсумків конкурсу;**
- **розмір гранта та розмір власного внеску;**
- **термін реалізації проекту;**
- **критерії відбору заявок** (за наявності);
- **види діяльності, що фінансуються** (у деяких випадках у рамках певного конкурсу донор може фінансувати чітко визначені заходи та відмовлятися фінансувати деякі статті видатків, найчастіше- непрямі видатки та/або оплату праці).

Де шукати інформацію про грантові конкурси ?

В першу чергу — на офіційних сайтах донорських організацій.

Рекомендуємо створити власну базу даних грантодавців і час від часу перевіряти їх сайти. З цих джерел можна отримати безліч корисної інформації про вже реалізовані та нові програми міжнародної технічної допомоги, про зміни у грантовій політиці та ін.

Регулярний моніторинг сайтів донорів, з одного боку, дозволить бути в курсі головних новин, а з іншого - потребує багато часу. В останньому випадку можна скористатись послугами багатьох сервісних організацій, які збирають, обробляють та розповсюджують інформацію про грантові конкурси. Серед подібних агрегаторів відзначимо такі інформаційні джерела.

Зарубіжні ресурси з фандрайзингу

- <http://foundations.org> - каталог грантодавців, який ведеться з 1995 року;
- <http://www.efc.be/> - European Foundation Centre (EFC) — Міжнародна асоціація суспільних та корпоративних донорів;
- <http://foundationcenter.org/> — міжнародний портал про філантропію;
- <http://www.guidestar.org> - міжнародний портал для некомерційних організацій.

Сайти органів публічної влади в Україні.

Багато центральних органів виконавчої влади розміщують інформацію про проекти і програми міжнародної технічної допомоги, серед них можна відмітити:

- Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (<http://www.me.gov.ua>);
- Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово – комунального господарства України (<http://www.minregion.gov.ua>);
- Міністерство молоді та спорту України (<http://dsmsu.gov.ua>).

Портали українських недержавних організацій.

Великий обсяг корисної, в значній мірі, уже **опрацьованої інформації** можна знайти на сайтах:

- Ресурсного центру «Гурт» (<http://gurt.org.ua/>);
- Інформаційного порталу некомерційних організацій України «Громадський простір» (<http://www.prostir.ua/category/grants/>);
- «Велика ідея» <https://biggggidea.com/>; і
- Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад (<http://vassr.org/>);

Інформація про навчання, стажування розміщується на сайтах:

- “Platforma”(<http://platfor.ma>),
- порталі з управління знаннями “Knowledgeportal” (<http://www.kp.org.ua/>);
- “Mladinfo”(<http://www.mladiinfo.eu/>);
- “Unistudy” (<http://unistudy.org.ua/short-term/training/>);
- Відділу академічної мобільності КНУ імені Тараса Шевченка про стипендії для навчання (<http://mobility.univ.kiev.ua/>).

Окрім того, інформація про відкриті грантові конкурси поширюється обласними державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування, освітніми закладами, науковими бібліотеками, дипломатичними установами іноземних країн акредитованих в Україні.

На офіційному сайті Департаменту міжнародної технічної допомоги, інноваційного розвитку та зовнішніх зносин Луганської облдержадміністрації є відповідний розділ щодо грантових програм та конкурсів разом з інформаційними бюлетенями [«Гранти. Конкурси. Можливості»](#).

Підготовка проекту та подання грантової заявки

Обов'язковою умовою успішного здобуття грантів є правильно підготовлений проект. Тому, розпочинаючи пошук фінансування слід пам'ятати, що за один день написати хороший проект неможливо і починати готувати проектну заявку необхідно завчасно.

Сьогодні не існує єдиного загальноприйнятого визначення терміну «проект». У сучасному розумінні проект представляє певне завдання з визначеними вхідними даними і потрібними результатами, які обумовлюють спосіб його вирішення. Одним із найбільш вдалих, ми вважаємо, є визначення Світового банку, а саме:

Проект – це комплекс заходів, які здійснюються для досягнення чітко визначених цілей впродовж відведеного часу і за допомогою призначених на це фінансових ресурсів.

Тому, очевидним є висновок про необхідність професійного підходу до проектного управління як до інструменту, який дозволяє ефективно вирішувати і великомасштабні завдання розвитку економіки країни в цілому, і окремого виробництва, і проблеми розвитку невеликих територій, окремих сільських рад, підприємств та установ.

Підсумовуючи визначення проекту слід зазначити, що проект це діяльність спрямована на розвиток, поліпшення та зміну існуючої ситуації.

Впродовж останніх десятиліть міжнародними донорами розроблено процедури та методологічні принципи щодо підготовки проектів та управління ними. Їх застосування, а завдяки цьому і використання досвіду попередників, зменшує ризик допущення помилок, які виникають на етапі написання проекту, тим самим підвищуючи шанси на отримання коштів для його реалізації.

Незважаючи на те, що в кожного донора свої вимоги щодо оформлення проектних заявок, у їх структурі можна виокремити найчастіше повторювані елементи – так званий універсальний формат для написання проекту, який дозволить включити до заявки практично всі можливі розділи, що зустрічаються у вимогах різних донорів:

- Титульний аркуш
- Резюме проекту
- Вступ
- Постановка проблеми
- Мета і завдання
- Методи
- Цільові групи
- Припущення
- Очікувані результати
- Оцінювання
- Життєздатність проекту
- План реалізації
- Звітність
- Бюджет
- Додатки

Факт підготовки і відправки заявки зовсім не є гарантією отримання гранту. Оскільки найчастіше гранти надаються на конкурсній основі, їх отримують організації, які зможуть цей конкурс виграти. Вважається, що ефективність діяльності буде нормальною, якщо буде профінансована кожна десята заявка (10%). Якщо ви відправили заявку і у відповідь отримали від грантодавця багато питань, значить ваша заявка продовжує конкурсну боротьбу. На всі поставлені запитання треба відповісти докладно і оперативно. Якщо ж ви отримали повідомлення про те, що ваша заявка не пройшла за конкурсом, спробуйте уточнити мотиви відмови і врахувати їх у подальшій роботі.

Відносини між організаціями, що надають гранти і організаціями, що їх отримують — це відносини партнерів. Успішно виконані проекти допомагають фонду, що надає гранти, знайти гроші на подальший розвиток своєї діяльності. Максимально щирі, коректні відносини з грантодавцем допоможуть підготувати заявку та успішно виконати проект, а відтак отримати досвід і значно підвищити шанси на отримання наступних грантів з будь-яких джерел. «Провалений» проект ці шанси помітно знижує — інформація про проблеми грантоотримувачів поширюється серед грантодавців дуже швидко.

У разі отримання повідомлення про перемогу в конкурсі необхідно буде укласти договір з грантодавцем і суворо його дотримуватися. Грантодавець не тільки має право контролювати хід виконання проекту та цільове використання коштів, але і поширювати інформацію про грантоотримувача.

КАТАЛОГ ОРГАНІЗАЦІЙ-ДОНОРІВ

Міждержавні організації

1. [Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй \(ПРООН\)](#)
2. [Фонд Демократії Організації Об'єднаних Націй](#)
3. [Глобальний екологічний фонд \(GEF\)](#)
4. [Програма ООН з навколишнього середовища \(ЮНЕП\)](#)
5. [UNICEF](#)
6. [Світовий банк](#)
7. [Міжнародний банк реконструкції і розвитку](#)
8. [Європейський банк реконструкції та розвитку](#)
9. [Міжнародна фінансова корпорація \(IFC\)](#)
10. [Директорат з міжнародної співпраці і розвитку Європейської Комісії](#)
11. [Рада Європи](#)
12. [Представництво Європейського Союзу в Україні](#)
13. [INOGATE](#)
14. [Організація з безпеки і співробітництва в Європі \(ОБСЄ\)](#)
15. [Міжнародний Вишеградський фонд](#)
16. [Північна екологічна фінансова корпорація \(NEFCO - The Nordic Environment Finance Corporation\)](#)
17. [Глобальний фонд кліматичного партнерства \(GCPF - Global Climate Partnership Fund\)](#)
18. [Проект "Місцевий розвиток орієнтований на громаду" \(СВА\)](#)

Урядові донори

1. [Державний департамент США](#)
2. [Агентство США з міжнародного розвитку \(USAID\)](#)
3. [Програма UNITER Агентства США з міжнародного розвитку](#)
4. [Міністерство енергетики США](#)

5. [Посольство США в Україні](#)
6. [Фонд сприяння демократії при Посольстві США в Україні](#)
7. [Фонд розвитку українських ЗМІ Посольства США в Україні](#)
8. [Корпус Миру США в Україні](#)
9. [Федеральне міністерство економіки і технологій Німеччини \(BMWI\)](#)
10. [Федеральне Міністерство економічного співробітництва та розвитку Німеччини \(BMZ\)](#)
11. [Федеральне Міністерство довкілля, охорони природи та ядерної безпеки Німеччини \(BMU\)](#)
12. [Посольство Федеральної Республіки Німеччина в Україні](#)
13. [Німецьке бюро міжнародної співпраці \(GIZ\)](#)
14. [Німецька «Кредитна установа для Відбудови» \(KfW\)](#)
15. [Організація «Британська екстрена допомога Росії та республікам колишнього СРСР» \(BEARR\)](#)
16. [Швейцарське агентство з розвитку та співробітництва \(SDC – Swiss Agency for Development and Cooperation\)](#)
17. [Державний секретаріат Швейцарії з економічних питань \(SECO\)](#)
18. [Швейцарське бюро співробітництва в Україні](#)
19. [Проект «DESPRO»](#)
20. [Британська Рада в Україні](#)
21. [Канадське агентство міжнародного розвитку \(CIDA\)](#)
22. [Канадський фонд підтримки місцевих ініціатив](#)
23. [Програма MATRA Міністерства закордонних справ Нідерландів](#)
24. [Програма „Зміни в регіоні” – RITA](#)
25. [Шведське агентство з питань міжнародної співпраці та розвитку \(SIDA\)](#)

26. [Датське агентство з міжнародного розвитку \(DANIDA\)](#)
27. [Норвезьке агентство з розвитку та співробітництва \(NORAD\)](#)
28. [Фінський Фонд Місцевого Співробітництва](#)
29. [Посольство Франції в Україні](#)
30. [Міністерство закордонних справ Естонії](#)
31. [Посольство Литовської Республіки в Україні](#)

Суспільні донори

1. [Фонд «Східна Європа»](#)
2. [Національний фонд підтримки демократії \(NED - National Endowment for Democracy\)](#)
3. [Фонд Конрада Аденауера](#)
4. [Фонд імені Фрідріха Еберта](#)
5. [Фонд Фрідріха Науманна «За свободу»](#)
6. [Центр міжнародного приватного підприємництва \(CIPE\)](#)
7. [Глобальний Фонд для Жінок](#)
8. [Demo UkrainaDN](#)
9. [Карітас Україна](#)
10. [Європейський культурний фонд \(European Cultural Foundation\)](#)
12. [Міжнародний альянс з ВІЛ / СНІДу в Україні](#)
13. [Міжнародний благодійний фонд «Україна 3000»](#)
14. [Фонд «Відкрий Україну»](#)